

2,27 т/га. Отже, перевага озимої пшениці як попередника за середнім показником у 2026 році стала більш вираженою.

Отримані результати мають значення для оцінювання ефективності сівозмін і добору сортового складу картоплі. Вони показують, що урожайність культури формується під дією комплексу чинників, серед яких важливе місце займають генетичні особливості сорту, попередник, погодні умови року та технологія вирощування.

Отже, наведені дані підтверджують важливість оптимального поєднання сорту і попередника у формуванні врожайності картоплі. Найбільш виражену продуктивність у представлених умовах досліджень продемонструвала Кіммерія, особливо після озимої пшениці у 2026 році, тоді як Княгиня та Фотинія також характеризувалися значним рівнем урожайності та позитивною динамікою.

Література

1. Недільська У. І. Потенціал ранніх сортів картоплі за продуктивністю та її складовими. Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. 2014. Вип. 22. С. 35–38.

2. Картопля : енциклопедичний довідник : у 4 т. Т. 3 / за ред. А. А. Бондарчука, М. Я. Молоцького, В. С. Куценка. Біла Церква, 2007. 536 с. ISBN 978-966-7417-88-8.

ЕЛЕМЕНТИ ПРОДУКТИВНОСТІ РОСЛИН ЯЧМЕНЮ РІЗНИХ СОРТІВ В УМОВАХ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Шаркова М. П., здобувачка

Соломонов Р. В., к. с.-г. н., старший дослідник

Одеський державний аграрний університет,

Одеська державна сільськогосподарська дослідна станція ІКОСГ НААН,
м. Одеса, Україна

Культуру ячменю з давніх часів вирощують землероби у всьому світі. Зараз він займає четверте місце серед зернових культур, поступаючись за обсягами вирощування пшениці, кукурудзі та рису. В Україні за площами посіву друге місце посідає ярий ячмінь після озимої пшениці, який в окремі роки висівають на площі понад 3,5–4 млн га [1].

Зерно ячменю використовують як в продовольчих цілях у виготовленні перлової крупи так і на корм тваринам у вигляді різних комбікормів, а також у пивоварінні. Із зерна ячменю ще виготовляють сурогат кави, екстракти солоду, які використовують у кондитерській, спиртовій і фармацевтичній промисловості. Урожайність ячменю в першу чергу залежить від типу його вирощування. Озимий ячмінь більш урожайний за умов нормальної перезимівлі чим ярий, і може сягати 8–9 т/га [2].

Полеві досліді проводили в умовах Одеської ДСДС ІКОСГ НААН України. Площа польової мікроділянки складала 1,5 м. п. (в 1 рядок). В набір досліджуваних зразків входили два сорти і дві перспективні лінії ячменю озимого: № 9/1 (шестирядний, безостий, голозерний), № 9/2 Сандра (дворядний, остистий, плівчастий), № 10/1 (шестирядний, безостий, голозерний з темним забарвленням), № 10/2 (шестирядний, безостий, голозерний з світлим забарвленням), і два ярі сорти: № 5/1 Галичанин (шестирядний, остистий, плівчастий), № 5/2 Сталкер (дворядний, остистий, плівчастий). Всі сорти і лінії окрім Сандри (компанія Selgen. Чехія), створені в Селекційно-генетичному інституті – Національному центрі насіннєзнавства та сортівивчення (м. Одеса).

Таблиця 1

Елементи структури урожаю зразків ячменю, 2026 р.

№ діл. зразка	Висота рослин	Прод. стебл	Довж. гол. кол.	Кільк. кол. в гол. Колосі	Число зерен в гол. колосі	Маса зерен з гол. колосу,	Число зерен з бокових колос	Маса зерен з бокових колос	Маса зерна з рослини	Маса 1000 зер. з гол. кол.	Маса 1000 зер з бок. кол.
Од. вим.	см	шт.	см.	шт	шт	г	шт	г	г	г	г
9/1	90,9	3,8	5,6	63,9	51,4	2,44	100,3	4,45	6,89	48,36	45,66
9/2	89	4,3	7,7	26	25,1	1,45	70,4	4,20	5,65	59,27	57,82
10/1	87	4,3	5,9	57	51,4	2,43	103,2	4,51	6,95	47,38	44,14
10/2	92,6	3,4	5,8	61,2	53,3	2,60	95,5	3,86	6,46	48,84	39,68
5/1	86,2	5,5	7,7	60,7	51,7	2,54	157,2	6,54	9,07	48,30	39,37
5/2	103,7	7	8,8	30,3	29,5	1,90	136,9	7,78	9,68	64,51	56,86
Сер.	91,57	4,72	6,92	49,9	43,7	2,23	110,6	5,22	7,45	52,78	47,26
Ст. відхил.	6,40	1,32	1,33	17,03	12,8	0,45	31,20	1,57	1,57	7,27	8,19
CV, %	6,99	28,0	19,17	34,15	29,32	20,43	28,22	30,01	21,12	13,77	17,34
Ст. похибка	2,61	0,54	0,54	6,95	5,24	0,19	12,74	0,64	0,64	2,97	3,35

Дані структури урожаю визначали за основними показниками продуктивності рослин ячменю: висота рослин, кількість продуктивних стебел, довжина головного колосу, кількість колосків в головному колосі, число зерен в головному колосі, маса зерен з головного колосу, число зерен з бокових колосів, маса зерен з бокових колосів, маса зерна з рослини, маса 1000 зерен з головного колосу, маса 1000 зерен з бокових колосів.

Як видно з даних таблиці показник висота рослин варіював в межах від 86,2 см. (сорт Галичанин) до 103,7 см. (сорт Сталкер), коефіцієнт варіації склав -6.99% (CV). Всі інші сорти та лінії займали проміжне значення цього показника. За кількістю продуктивних стебел лідерство було також у сорту Сталкер – 7 шт. найменше у лінії 10/2 – 3,4 шт., сорт Галичанин мав 5,5 шт. інші сорти і лінії показали середню кількість продуктивних стебел в межах 3,4–4,3 шт. Найдовший колос майже 9 (8,8 см) сформував сорт Сталкер випередив

дворядний але озимий сорт Сандра (7,7 см) і шестирядний ярий сорт Галичанин (7,75 см), які поділили друге місце. Варіабельність ознаки – CV-19.17%.

Формування урожаю складається з багатьох перелічених раніше елементів. Яскравим прикладом є ярі сорти Сталкер і Галичанин які сформували максимальну масу з рослини 9,68 і 9,07 г. Основна кількість зразків мала масу 6,46 – 6,95 г. з рослини. Ознака варіювала в межах від 5,65 до 9,68 г/росл. (CV – 21,12%). Сорт Сталкер за рахунок великої кількості зерен з бокових колосів (136,9 шт) і високої їх маси (7,78 г) випередив інші зразки. Сорт Галичанин за цими же показниками трохи поступався Сталкеру, а за показником число зерен з бокових колосів навіть і перевищив його і склав 157,2 шт. Пояснити це можна погодними умовами які склалися навесні цього року більш сприятливими для ярого ячменю, котрий краще розкущився і дав більше продуктивних стебел з боковими колоссями. За крупністю зерна (маса 1000 зернин) більш продуктивними були дворядні зразки Сталкер – з головного колосу мав значення 64,51 г, з бокових – 56,86 г. і Сандра – з головного колосу маса 1000 зерен становила 59,27 г, з бокових – 57,82 г. Інші зразки сформували масу 1000 зерен з головного колосу в середньому 48 г, а з бокових – в межах від 39 до 45 г. Коефіцієнт варіації відповідно дорівнював – 13,77 і 17,34%.

Отже можна зробити висновок, що на формування урожаю впливають різні чинники, перш за все погодно-кліматичні умови, які складаються в період вегетації особливо при формуванні репродуктивних органів, також генотип зразка з його біологічними особливостями росту і розвитку рослин.

Одним із перспективних напрямків покращення урожайності культури ячменю залишається створення нових генотипів з комбінацією бажаних елементів структури урожаю шляхом штучної гібридизації. Дані зразки ячменю можуть бути джерелами господарсько-цінних ознак при створенні оригінального вихідного матеріалу для подальшої селекційної роботи.

Література

1. Зінченко О. І., Салатенко В. Н., Білоножко М. А. Рослинництво. Київ, 2001. 591 с.
2. Лихочвор В. В., Петриченко В. Ф. Рослинництво. Львів: Укр. технології, 2006. 730 с.